

Statuts

**Corporaziun
Aua Cristalla**

Cuntegn statutas per la corporaziun Aua Cristalla

I. Determinaziun generalas

Art. 1	Num e sedia	5
Art. 2	Intent	5
Art. 3	Posiziun giuridica	5
Art. 4	Commembradi e dretg da retrer aua	6
Art. 5	Dretg da votar	6
Art. 6	Eligibladad e perioda d'uffeci	6
Art. 7	Exclusiun	6
Art. 8	Recusaziun	7
Art. 9	Responsabladad	7
Art. 10	Dretg da recuors	7
Art. 11	Publicaziun	7
Art. 12	Protocol	7

II. Organisaziun

Art. 13	Organs	8
Art. 14	Convocaziun, r.g.	8
Art. 15	Cumpetenzas	8
Art. 16	Modus da votar ed eleger	8
Art. 17	Cumposiziun	9
Art. 18	Cumpetenzza generala	9
Art. 19	Cumpetenzas spezialas	9
Art. 20	Convocaziun, suprastonza	10
Art. 21	Presidi, suttascripziun	10
Art. 22	President	10
Art. 23	Vicepresident/ actuar	10
Art. 24	Cassier	10
Art. 25	Revisurs	10
Art. 26	Survigilader d'aua	11
Art. 27	Survigilader da hidrants	11

III. Furniziun d'aua

Art. 28	Lubientscha da retrer aua	11
Art. 29	Pensum dalla corporaziun	11
Art. 30	Plazzament dils conducts	11
Art. 31	Colligiamet al conduct	12
Art. 32	Furniziun d'aua	12
Art. 33	Diever dils hidrants	13
Art. 34	Controllas d'installaziuns privatas	13
Art. 35	Scartezia d'aua	13
Art. 36	Sclauder l'aua	13
Art. 37	Fontaunas publicas ed aua currenta	14

IV. Disposiziuns tecnicas

Art. 38	Execuziun e manteniment dallas installaziuns	14
Art. 39	Controlla dalla colligiazium al conduct	15
Art. 40	Cuvretga	15
Art. 41	Dumbrader	15
Art. 42	Lingia casa	15
Art. 43	Conduct electric colligiaus cun la lingia d'aua	16
Art. 44	Tabla d'inscripziun	16

V. Uorden da taxas

Art. 45	Finanziaziun	16
Art. 46	Taxa da colligiazium	16
Art. 47	Taxa d'augments	16
Art. 48	Taxas annualas	17
Art. 49	Cass excepziunals	17
Art. 50	Taxa provisorica dil colligiamet	17
Art. 51	Dretg da pègn	18

VI. Determinaziuns penalas e transitorias

Art. 52	Surpassaments	18
Art. 53	Entrada en vigur	18

Corporaziun Aua Cristalla

I. Determinaziuns generalas

Art. 1

Sut il num Aua Cristalla exista ina corporaziun d'aua dil dretg public el senn dils art. 63 ss dalla lescha da vischnauncas dil cantun Grischun.

Num e sedia

La corporaziun posseda atgna personalitad giuridica ed ei da cuoz illimitau. La sedia dalla corporaziun ei a Sedrun (vischnaunca Tujetsch).

Art. 2

La corporaziun ademplescha ils pensums adossai ad ella dalla vischnaunca e da ses commembers.

Intent

En special eis ei adossau alla corporaziun ils suandonts pensums:

- a) - da furnir buna e sufficienta aua a casas privatas, baghetgs publics ed industrials, a menaschis purils, fontaunas e plazzas publicas.
- da procurar per aua sufficienta en cass da fiug enteifer la zona da baghegiar el raiun dalla corporaziun Aua Cristalla.
- b) - da procurar per l'erecziun e manteniment dallas tschaffadas, reservuars e dalla reit publica digl aquaduct.

Art. 3

La corporaziun remplazza el rom da ses pensums la vischnaunca da Tujetsch e representa sin quei sector ses dretgs e sias obligaziuns inclus il dretg d'imponer taxas e contribuziuns.

Posiziun giuridica

Art. 4

Commembradi Commember dalla corporaziun ei scadin proprietari d'in object colligiaus al conduct d'aua.

Dretg da retrer aua Il dretg da retrer aua dalla corporaziun Aua Cristalla han tuts proprietaris da casas privatas, habitaziuns da cumproprietad ed auters baghetgs industrials, economics ni auters edifecis el raiun.

Il raiun dalla corporaziun cumpeta il territori en zona da baghegiar naven da Dieni entochen la Val Bugnei.

Art. 5

Dretg da votar Il dretg da votar en damondas dalla corporaziun han commembers che possedan il dretg da votar.

Mintga casada, respectiv mintga proprietari da baghetgs ha denton mo ina vusch.

Tier casas, habitaziuns e baghetgs en cumproprietad cumpeta il dretg da vuschar cun ina vusch mintgamai agl administratur digl object.

Substituziun cun plenipotenza ei lubida.

Art. 6

Eligibladad e Scadina persuna cul dretg da votar ei elegibla en organs perioda d'uffeci dalla corporaziun, sch'ella ei buca privada da quei dretg entras sentenzia penala. Tuts funcziunaris vegnan elegi mintgamai per ina perioda d'uffeci da treis onns.

Art. 7

Exclusiun Parents e quina en lingia directa, consorts e fargliuns astgan buca appartener il medem temps agl organ d'execuziun e controlla.

Art. 8

In commember d'in organ dalla corporaziun sto prender stgisa tier tractaziuns che pertuccan ses interess ni ils interess da ses parents ni da sia quinonza. Il representant giuridic d'in fatg che vegn tractaus dalla autoritad sto medemamein prender stgisa.

Recusaziun

L'autoritad en damonda decida en assenza dils interessai, schebein raschuns da recusaziun existan.

Art. 9

La corporaziun surpren negina responsabladad cun conceder las lubientschas da colligaziun e cun controllar las installaziuns entras ses organs.

Responsabladad

Art. 10

Recuors encunter disposiziuns dalla suprastonza dalla corporaziun ein d'inoltrar enteifer 20 dis a partir dalla communicaziun alla suprastonza communal Tujetsch.

Dretg
da recuors

Art. 11

Las comunicaziuns dalla corporaziun ein da publicar egl organ da publicaziun official dalla vischnaunca da Tujetsch.

Publicaziun

Art. 12

Per las sedutas dils organs dalla corporaziun e radunonzas generalas eisi mintgamai da menar in protocol. Quel sto cuntener silmeins las propostas, ils conclus ed ils resultats d'elecziuns. El ei da suttascriver dil president e digl actuar e da suttametter alla proxima radunonza per approbaziun all'autoritad pertuccada.

Protocol

II. Organisaziun

Art. 13

- Organs
- Ils organs dalla corporaziun ein:
- a) la radunonza generala
 - b) la suprastonza
 - c) ils revisurs da quen
 - d) il survejilader d'aua

Art. 14

- Convocaziun r. g.
- La radunonza generala ei igl organ suprem dalla corporaziun e decida cun la maioritad dallas vuschs dils votants presents. Quella vegn convocada silmeins inaga ad onn el decuors dalla emprema mesadad digl onn e mintgamai cura ch'ils basegns pretendan. Mintga radunonza convocada conform als statuts ei cumpetenta da decider.

Art. 15

- Cumpetenzas
- En cumpetenza dalla radunonza generala stattan specialmein:
- a) la relaschada e midada dils statuts e d'ordinaziuns e reglaments cun vigur generala
 - b) l'elecziun dalla suprastonza e dils revisurs
 - c) l'approbaziun dil quen annual e preventiv
 - d) autras fatschentas impurtontas ed expensas unicas che survargan frs. 30'000.–.

Art. 16

- Modus da votar ed eleger
- Las votaziuns ed elecziuns vegnan fatgas per regla cun maun pli. Sin proposta d'ina quarta dils presents eis ei da far scrutini. Tier votaziuns cun maun pli ni cun scrutini decida il surpli dallas vuschs, tier paritad decida il president. Elegius ei tgi che obtegn tier l'emprema tscherna il relativ pli. Tier vuschs ulivas decida la sort. La surdada d'uffeci succeda cun igl emprem da fenadur.

Art. 17

La suprastanza ei igl organ executiv dalla corporaziun e se-cumpona dil president e dil vicepresidente che funcziunescha el medem mument sco actuar ed il cassier. Il survigilader fa part allas sedutas cun vusch consultativa.

Cumposiziun

Art. 18

La suprastanza empeila l'administraziun dalla corporaziun. Ella procura plinavon che las prescripziuns dils statuts sco era ch'ils conclus dalla radunonza generala vegnien exequi.

Cumpetenza
generala

Art. 19

La suprastanza ei cumpetenta en tuttas damondas ch'ei buca reservadas expressivamein ad in auter organ. Ella ha plinavon las suandontas cumpetenzas specialas:

Cumpetenzas
specialas

- a) la representaziun dalla corporaziun anoviars.
- b) il relaschar reglaments administrativs e directivs da survetsch.
- c) fixar las taxas da colligiazion ed annualas, tenor lescha da vischnaunca per las contribuziuns d'avertura e las taxas da diever.
- d) il conclus davart novas expensas unicas egl importo da tochen frs. 30'000.–.
- e) per reparaturas e sanaziuns urgentas ei igl importo buca limitaus.
- f) il surdar las lavurs el rom dils conclus dils organs cumpetents.
- g) conceder lubientschas per novas colligiazions agl aquaduct e fixar la taxa d'aua.
- h) la deliberaziun da tuttas fatschentas ch'ei da suttametter alla radunonza generala.
- i) il fixar la salarisaziun dils organs e funcziunaris.
- j) las decisiuns davart menar process e recuors, conceder plinipotenzas per la representaziun dalla corporaziun en caussas da dretg.
- k) procurar che las perscripziuns federalas e cantunalas vegnan tenidas en.

Art. 20

Convocaziun
suprastonza

La suprastonza vegn convocada dil president dalla corporaziun ni dil vicepresident aschi savens sco las fatschentas pretendan.

Art. 21

Presidi

Las sedutas dalla suprastonza dalla corporaziun vegnan tgamunadas dil president dalla corporaziun, en cass d'impediment entras il vicepresident.

Suttascripziun

La suttascripziun legalmein valeivla per la corporaziun cum-peta al president cun in ulteriur commember da suprastonza. En cass d'impediment al vicepresident ensemen cun in ulteriur commember.

Art. 22

President

Il president dalla corporaziun representa la corporaziun. El survigilescha il decuors dallas fatschentas dalla suprastonza ed il menaschi en general dalla corporaziun. Ensemen cun il survigilader d'aua conceda el lubientschas da colligiazium.

Art. 23

Vicepresident

Il vicepresident assista e substituescha il president. El funcziunescha era sco actuar e meina tut ils protocols dallas radunonzas.

Art. 24

Cassier

Il cassier meina ils quens, fa annualmein tuts incassos e pagamenti. El siara quen cun la fin da december.

Art. 25

Revisurs

Ils revisurs da quen examineschan mintg'onn igl entir menaschi financial dalla corporaziun, rapporteschan e fan proposiziuns alla radunzonza dils commembers.

Art. 26

Il pensum dil surveglader d'aua sedrezza tenor il contract da lavur, ni sin incumpensa dalla suprastonza resp. dil president dalla corporaziun.

Surveglader
d'aua

Art. 27

Per ils hidrants dils singuls vischinadis elegia la suprastonza mintgamai in vischin da quei vitg. Quel ha da scuviarer els e tener liber els durant il temps d'unviern.

Surveglader
da hidrants

III. Furniziun d'aua

Art. 28

La lubientscha da retrer aua dat il president cul surveglader d'aua. En cass specials decida la suprastonza. La lubientscha croda sch'ins ha buca entschiet a baghegiar suenter 3 onns che tala ei concedida.

Lubientscha
da retrer aua

Art. 29

La corporaziun eregia e mantegn l'infrastructura e la reit principala sin lur intschess. Igl aquaduct vegn baghegiar mintgamai tenor ils credits concedi digl organ competent.

Pensum dalla
corporaziun

Art. 30

Conducts publics vegnan per ordinari tschentai egl intern da vias ni aschi lunsch sco pusseivel enteifer igl areal dallas lingias approbadas da baghegiar. Sto ei vegnir traversau schischom privat cun in conduct d'aua, ein ils proprietaris obligai da vertir la traversada gratuitamein. Il dretg da traversar parcelas sedrezza tenor art. 691 CCS e lescha da baghegiar. En cass da renitenza sa la corporaziun schar fixar l'indemnisaziun la cumissiun d'expropriaziun. Sto il conduct d'aua vegnir spustaus sco per exempel a caschun d'ina surbaghegiada,

Plazzament
dils conducts

daventa quei sin donn e cuost dalla corporaziun aschi lunsch ch'il dretg ei buca aquistaus. Dretgs aquistai e pagai dalla corporaziun dueian vegnir nudai el cudisch funsil.

Art. 31

Colligiament
al conduct

Las colligiaziuns alla reit principala digl aquaduct van a cuost dils privats (inclusiv T e siara). La colligiaziun cul sistem da furar tenor prescripziun dil furnider ei era pussevla. Per regla succeda il colligiament al conduct principal dalla corporaziun. Denton san possessurs da lingias privatas cun il consentiment dalla corporaziun d'aua era schar colligiar vischins stuschonts sin atgna resca a lur conduct privat, aschin-avon che la lingia ei dimensiunada sufficientamein.

Art. 32

Furniziun
d'aua

La corporaziun furnescha aua per diever normal per schischom egl areal da baghegiar sin intschess dalla corporaziun. Colligiaziuns ordeifer la zona da baghegiar san vegnir lubidas sin damondas specialas.

La furniziun d'aua sedrezza tenor la capaciad dil provediment d'aua. Ina pressiun constanta sa buca vegnida garantida. En cass da scartezia d'aua, da disturbis, d'incendis e d'auters motifs suffizients ein restricziuns da furniziun d'aua d'acceptar senza il dretg d'indemnisaziun.

Interrupziuns u restricziuns dalla furniziun d'aua ch'ein enconuschantas ordavon ein da comunicar als pertuccai ad uras.

Satisfa la pressiun buca als basegns dils abbonnts d'aua en zonas novas ni ord zona da baghegiar, sa la corporaziun lubir cundrezs da dar pressiun. Quels cuosts van cumpleinamein a quen dils abbonnts pertuccai. Igl aquaduct surpren neginas rescas da munconza da pressiun.

Art. 33

L'aua necessaria per cumbatter il fiug sco era per exerchezis da pumpiers sa vegnir retratga da tut temps dils hidrants publics e privats. L'utilisaziun dils hidrants ei scumandada als privats che possedan buca ina lubientscha dalla suprastonza dalla corporaziun sin ina expressiva damonda en scret. Tgi che fa diever dils hidrants stat buns persunalmein per scadin donn caschunus cun utilizar els malamein e senza capientscha. La responsabladad persunter spira dil mument ch'in organ dalla corporaziun ha puspei surpriu igl implont. Il diever dils hidrants senza lubientscha vegn castigiaus dalla suprastonza digl aquaduct cun minimum frs. 200.-. Plinavon sto ei vegnir pagau ina taxa per il diever d'aua retratgs a norma d'in schazetg tenor bein apprezzar dalla suprastonza.

Diever dils
hidrants

Ar. 34

La suprastonza sa ordinar controllas d'installaziuns d'aua. Igl abonment ei obligaus da dar libra entrada al persunal dalla corporaziun da tut temps e da schar inspectar l'installaziun privata. Las controllas ein d'annunziar ad uras al pertuccau.

Controllas
d'installaziuns
privatas

Art. 35

La corporaziun ei buca obligada da furnir aua nuninterrutamein als consuments. Ella ei era buca responsabla persunter sche la furniziun vegn interruta da temps en temps ni sch'il quantum d'aua ei sminuius.

Scartezia d'aua

En cass da scartezia d'aua sa la corporaziun reducir la furniziun d'aua als consuments cun mesiras adequatas.

Il schar flessegjar aua duront igl unviern per impedir il schelar ei strentgamein scumandaus.

Art. 36

La corporaziun sa sclauder l'aua tier la retratga illegala.

Sclauder l'aua

Art. 37

Fontaunas
publicas
ed aua currenta

Mintga vischinadi ha sias fontaunas publicas:

Per mintga fontauna publica vegn concediu in bischel d'aua da max. 25 l/minuta. En cass urgents sa la suprastanza reducir il quantum d'aua. Il mantener e schubergiar las fontaunas sco era la lingia ed il sclusaduir leutier ei caussa dalla corporaziun. La deviazium dallas auas piarsas ed il manteniment dil contuorn ein caussa dalla vischnaunca. In eventual remplazament d'ina fontauna ei medemamein caussa dalla vischnaunca.

L'aua per novas fontaunas publicas basegnan ina lubientscha dalla corporaziun.

Aua currenta per fontaunas, biotops, tratga da pèschs, aquariums etc. per diever privat sa vegnir lubida. La taxa da diever d'aua currenta sebasea tenor il consum effectiv d'aua eruius entras ina reducziun dil bischel, il qual indichescha il quantum d'aua che flessegia. Igl indrez dalla reducziun sto vegni approbaus entras la corporaziun. Ils cuosts d'acquist montascha e manteniment van al consument.

IV. Disposiziuns tecnicas

Art. 38

Execuziun e
manteniment dal-
las installaziuns

a) Colligiaziuns privatas san vegnir fatgas mo tenor las prescripziuns dalla corporaziun. Il surveglader d'aua fixescha il punct da colligiaziun, la dimensiun dalla lingia sco era ev. la posiziun dil dumbrader. La colligiaziun per lingias privatas san vegnir endrizzadas mo d'interpresas qualificadas cun lubientscha speciala dalla corporaziun. Per cundrezs d'installaziun d'aua da beiber valan las directivas dalla societad svizra per l'industria da gas ed aua da beiber, plinavon las disposiziuns da natira higienica davart l'instituziun per l'aua da beiber concernent la survegilanza digl aquaduct. Novs materials, fuormas e

cundrezs ein lubi mo sch'els ein vegni examinai ed approbai dalla SVWG (Schweizer Verein von Gas- und Wasserfachmännern).

- b) Il proprietari ei obligaus da mantener ses implonts privats, casscuntrari sa la corporaziun schar executir quellas lavurs sin cuost dil proprietari.

Art. 39

Conducts montai astgan buca vegnir cuvretgs avon la collaudaziun e la mesiraziun dil survigilader. Ils possessurs u ils montaders ein obligai d'annunziar ad uras il termin da colligiaziun al survigilader. La controlla cumpeglia era l'emprova da pressiu entochen 15 bars.

Controlla dalla colligiaziun al conduct

Art. 40

Tuts conducts era privats vegnan tschentai en ina profunditad da silmeins 140 – 150 cm, ed introducius el baghetg da maniera segira encunter scheltira. El foss vegn il conduct circumdaus cun ina cozza da material tgirau ni da sablun silmeins 20 cm ault. Vegn il conduct el medem foss cun la canalisaziun, sto el vegnir tschentaus pli ault e sper la canalisaziun.

Cuvretga

Art. 41

Vegn l'aua retratga cun dumbrader sche vegn quel furnius dalla corporaziun. El sto vegnir endrizzaus en in liug bein contonschibels e segirs encunter scheltira. La corporaziun quenta ina taxa annuala per il dumbrader. La taxa vegn calculada cun 10 % dils cuosts d'acquist e montascha dil dumbrader.

Dumbrader

Art. 42

La lingia per in baghetg sedrezza suenter las prescripziuns dalla SVGW. (denton minimal 40 mm diameter)

Lingia casa

La lingia casa ed il sclusaduir s'audan agl abbonent ed ein era da mantener da quel. Il sclusaduir sto esser veseivels, e marcaus cun ina tabla d'indicaziun.

Art. 43

Conduct electric colligiaus cun la lingia d'aua

L'installaziun dil fil-nulla ed il fil-tiara dil conduct electric sedrezza a norma dallas prescripziuns tecnicas dil sindicat svizzer per installaziuns electricas (SEV).

Art. 44

Tabla d'inscripziun

Mintga sclusaduir principal vegn marcaus cun ina tabla d'indicaziun entras la corporaziun. La corporaziun ha il dretg da plazzar tablas per indicaziuns da sclusaduir privatas e principalas vid baghetgs privats, quei senza indemnisaziuns al possesur, denton cun consultar quel.

V. Uorden da taxas

Art. 45

Finanziaziun

Per financiar igl aquaduct incassescha la corporaziun taxas. Quellas astgan vegnir duvradas mo per incumbensas corrispundentas.

Art. 46

Taxa da colligiazium

Per la colligiazium agl aquaduct public ston ins pagar ina taxa unica, calculada sin fundament dalla valeta nova dalla assicuranza da baghetgs tenor artechels 26 e 32 dalla lescha per las contribuziuns d'avertura e las taxas da diever per la vischnaunca da Tujetsch.

Art. 47

Taxa d'augment

Per mintga midada ni renovaziun da baghetgs existents eis ei da pagar ina taxa da colligiazium supplementara, aschinavon che la valeta nova dil baghetg s'augmenta per pli che frs. 20'000.–. En cass che la valeta nova survarga pli che frs. 20'000.–, ei la taxa da pagar per l'entira summa digl import augmentau. Quellas reglas valan era lu, sch'ins augmenta la

valeta dil baghetg en pliras etappas enteifer plirs onns.
Decisiv per ina taxa supplementara ei mintgamai il schazetg revidiu entras la cumissiun cantunala da schazetg.

Art. 48

Las taxas annualas s'edrezzan tenor la lescha per las contribuziuns d'avertura e las taxas da diever dalla vischnaunca.

Taxas
annualas

- a) Per baghetgs colligiai, ina taxa da preparaziun ed ina taxa da consum.
- b) Per objects buca colligiai, ina taxa da fiug la quala secumpona dalla taxa da preparaziun, classa 3.
- c) Per baghetgs ed implonts cun in consum d'aua extraordinari grond (industria greva, per ex.cava da gera, betuniera eav.) incassescha la corporaziun ina taxa fundamentala per il dumbrader ed ina taxa tenor il consum eruius entras in dumbrader.
- d) Per cundrez d'aua currenta tenor art. 38 vegn medemamein quintau ina taxa tenor il consum. Ils prezis persuentar sedrezzan tenor il regulativ da taxas dalla corporaziun.

Art. 49

La suprastonza dalla corporaziun ensemen cun ils revisurs da quen san far excepziuns concernent la taxaziun, aschinavon che circumstanzas extraordinarias existan. (p.ex. industrias ni implonts turistics)

Cass
excepziunals

Art. 50

La suprastonza digl aquaduct fa la calculaziun provisorica e definitiva dallas contribuziuns da colligiamet. La calculaziun provisorica vegn fatga sin fundament dils cuosts d'erecziun e las indicaziuns fatgas ella damonda da baghegiar. La calculaziun definitiva vegn fatga aschispert che la valeta dil baghetg niev, eruida entras l'assicuranza da baghetgs ei enconuschenta. Las contribuziuns calculadas ein da pagar enteifer 30 dis dapi ch'il quen ei tarmess tier.

Taxa
provisorica dil
colligiamet

Art. 51

Dretg
da pègn

La corporaziun ha il dretg ad in pègn legal el senn digl art. 162 dalla lescha d'introducziun al CCS per tut las taxas.

VI. Determinaziuns penalas e transitorias

Art. 52

Surpassaments

La suprastonza dalla corporaziun punescha surpassaments da quests statuts cun multas tochen frs. 1'000.-. Daventa il surpassament per intent da gudogn, ei la suprastonza autorisada d'augmentar quei importo.

Art. 53

Entrada
en vigur

Ils presents statuts ein vegni approvai dalla radunonza da fundaziun dalla corporaziun Aua Cristalla ils 23-01-04 e van immediat en vigur.

Il president:

Igl actuar:

Pius Cavegn

Toni Monn

Approbau entras la suprastonza communalada Tujetsch tenor comunicaziun dils 11-05-04.

Il president:

Il vicepresidente:

Placi Berther

Emanuel Berther

